

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 55
van **MANUELA VAN WERDE**
datum: 15 november 2018

aan **GEERT BOURGEOIS**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED

Agentschap Onroerend erfgoed - Bijkomende afwegingskaders en handleidingen

Handleidingen en afwegingskaders vormen een waardevol instrument en houvast voor het Agentschap Onroerend Erfgoed in het beoordelen van handelingen in erfgoedcontext. Ook lokale besturen en eigenaars kunnen deze handleidingen en kaders gebruiken. Het draagt dus zeker bij tot het verhogen van het draagvlak en een aanspreekbare overheid.

In 2019 zal het agentschap bijkomende afwegingskaders ontwikkelen voor:

- technische installaties aan het exterieur van onroerend erfgoed;
- toekomstperspectieven voor open ruimte in en bij beschermd erfgoed.

Daarnaast zullen ook enkele handleidingen worden opgemaakt, zoals:

- natuurwetenschappelijke staalname voor ecologisch archeologisch onderzoek;
- beheer van (historische) ontwaterings-, bevoeiings- en rabattensystemen in graslanden en bossen;
- hoe omgaan met kunststeen bij restauratie.

1. Op welke manier zullen deze afwegingskaders en handleidingen tot stand komen? Wat is de procedure en de beoogde timing?
2. Welke externe partners of experts worden hierbij betrokken? Is er ook samenwerking met andere departementen of agentschappen binnen de Vlaamse overheid? Zo ja, welke?
3. Wat is de eventuele externe kostprijs van de opmaak van deze kaders en handleidingen?

GEERT BOURGEOIS

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED

ANTWOORD

op vraag nr. 55 van 15 november 2018

van **MANUELA VAN WERDE**

1. De opmaak van afwegingskaders en handleidingen volgt de principes van het projectmanagement: een projectstuurgroep stuurt op grote lijnen en het projectteam voert onder leiding van een projectleider het project uit. Literatuuronderzoek, casusonderzoek en onderzoek naar de adviesverlening van het agentschap zijn hierbij belangrijke onderdelen. In voorkomend geval doet men plaatsbezoeken of neemt men interviews af met externen. Ook onderzoekt men beleidsmatige en juridische aspecten. Een klankbordgroep kan als testpanel of voor inhoudelijke peer review functioneren. In een enkel geval wordt een extern onderzoeksbureau betrokken.

De afwegingskaders voor technische installaties aan het exterieur van onroerend erfgoed en voor toekomstperspectieven voor open ruimte in en bij beschermd erfgoed zullen eind 2019 afgerond zijn.

De handleiding natuurwetenschappelijke staalname voor ecologisch archeologisch onderzoek zal in 2019 afgerond zijn.

De handleiding beheer van (historische) ontwaterings-, bevoeiings- en rabattensystemen in graslanden en bossen zal minimaal twee jaar lopen. De opmaak volgt dezelfde werkwijze en looptijd als van de eerder opgemaakte handleidingen historisch beheer van dreef- en wegbeplantingen (2017) en hagen en houtkanten met erfgoedwaarde (2018).

De handleiding omgaan met kunststeen bij restauratie is onderdeel van een breder onderzoek dat startte in 2018 en een drietal jaar loopt. Een eerste versie van een richtlijn voor het bepalen in welke gevallen vervanging van natuursteen door kunststeen verdedigbaar is, heeft de administratie toegelicht op de WTA studiedag reparatie van steenachtige materialen van 9 november 2018 in Breda. Begin 2019 wordt deze richtlijn ontsloten. Een handleiding voor het in situ herkennen en onderscheiden van natuursteen, imitatiesteen en imitatiemortel zal men eind 2019 afronden. In 2020 volgen dan de resultaten van het onderzoek naar de vraag welke restauratietechnieken voor kunststeen en simili-pleister kunnen worden toegepast (restauratievisie).

2. De projectwerkgroepen bestaan voornamelijk uit medewerkers van het agentschap Onroerend Erfgoed. Afhankelijk van het onderwerp betreft men externe deskundigen of vertegenwoordigers van externe organisaties bij de opmaak via de projectwerkgroep, vertegenwoordiging in de klankbordgroep of door schriftelijke of mondelinge bevragingen.

Bij het afwegingskader technische installaties aan het exterieur van onroerend erfgoed worden gesprekken gevoerd met de telecomproviders en zal het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur (CRKC) de conceptversies nalezen.

Bij het afwegingskader toekomstperspectieven voor open ruimte in en bij beschermd erfgoed zijn de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), de intergemeentelijke onroerend erfgoeddiensten (IOED'S), het departement Omgeving en het Team Vlaams Bouwmeester in de projectwerkgroep vertegenwoordigd.

In de klankbordgroep zal de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE) zitten en worden nog de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VMSG) en een vertegenwoordiger uit de academische omgeving uitgenodigd.

De handleiding natuurwetenschappelijke staalname voor ecologisch archeologisch onderzoek is een project van één onderzoeker van het agentschap die collega's consulteert. De experts in Vlaanderen voor dit thema werken bij het agentschap.

Ook voor de handleiding beheer van (historische) ontwaterings-, bevoeiings- en rabattensystemen in graslanden en bossen betreft men geen externe partners omdat de kennis bij de administratie aanwezig is. Gezien de specifieke techniciteit en het belang van fysisch-chemische aspecten bij dergelijke waterregulerende systemen zal een klankbordgroep samengesteld worden, wellicht met collega's van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek en het Agentschap voor Natuur en Bos.

Bij de handleiding voor het omgaan met kunststeen bij restauratie zijn de Vrije Universiteit Brussel (VUB), het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK) en het Wetenschappelijk en Technisch Centrum voor het Bouwbedrijf (WTCB) via schriftelijk en mondeling overleg betrokken. In de klankbordgroep zitten Gordana, de vereniging van restauratie-architecten, en de steden Antwerpen en Gent.

3. Uiteraard is er de inzet van de administratie, maar daarbuiten zijn er geen andere noemenswaardige kosten verbonden aan de opmaak van de meeste afwegingskaders of handleidingen. Een uitzondering is het afwegingskader toekomstperspectieven voor open ruimte in beschermd erfgoed, waarbij men een extern onderzoeksbureau inschakelt omwille van de vele betrokken beleidsvelden. Voor de handleiding omgaan met kunststeen bij restauratie moeten wellicht enkele kleinere onderzoeken gebeuren, bijvoorbeeld mortelanalyses of compatibiliteitstesten, maar dat wordt pas concreet in de loop van het project.